

ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา*

ACADEMIC LEADERSHIP NEEDS FOR ADMINISTRATORS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

^[1]ชนากร ศาสตรัสกุล Chanakorn Satsagul ^[2]บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^[1] ^[2]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: beebeen02@gmail.com

Article Received: December 06, 2024. Revised: December 21, 2024. Accepted: December 23, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 278 คน มีเครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ อันดับที่ 1 การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อันดับที่ 2 การมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันดับที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน อันดับที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครู และอันดับที่ 5 การสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

This research aims to study the need for academic leadership of school administrators under the Office of the Primary Education Area. The research is quantitative by using a questionnaire with a sample group of 278 primary school teachers. The research instrument is a questionnaire. The data were analyzed using basic statistics, namely frequency, percentage, mean, standard deviation, and need value.

The research results found that the need for academic leadership of school administrators under the Office of the Primary Education Area had the highest need index, which was ranked 1st as curriculum management and learning management, 2nd as having a vision, goals, and missions for developing the quality of education, 3rd as supervision,

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดนิพนธ์เรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

supervision, monitoring, and evaluation of teaching management, 4th as teacher professional development, and 5th as creating a learning atmosphere and culture, respectively.

Keywords: Academic Leadership; Administrators; Primary School

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด และคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลในสังคมหากดำเนินการจัดการศึกษาที่ดีให้แก่เยาวชนได้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม สมองความต้องการของเยาวชนทุกๆ ด้านสังคมของประเทศนั้นๆ ก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถรักษาความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศไว้ได้และพัฒนาให้ก้าวหน้าได้ตลอดไปการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพซึ่งคนดีมีคุณภาพก็ย่อมจะส่งผลให้สังคมและประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้าและหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนก็คือสถานศึกษาโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษาให้จัดการศึกษาได้หลากหลายรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในมาตรา 15 และ มาตรา 24 - 30 ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรา 39-40 ให้กระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร บุคคล และการบริหารทั่วไป สถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการ และจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เป็นคนดีเป็นคนเก่งและมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับหลักการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 4 ประการคือหลักการยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550) ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นสิ่งชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานเป็นการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (นาวา สุขรัมย์, 2550)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมและเป็นที่ยอมรับทั้งมีความฉลาดทางสติปัญญา ทางอารมณ์ รวมทั้งปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยเฉพาะการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนจึงจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับจรัสอติวิทยากรณ์ (2554) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่ต้องจัดการศึกษา หากจะพัฒนาคุณภาพเยาวชนให้บรรลุผลเป้าหมายจะต้องพัฒนาการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานวิชาการ เพราะงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียนและเป็นงานที่เกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการศึกษา การบริหารงานวิชาการใน

สถานศึกษาจึงเป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีการนำภาวะผู้นำทางวิชาการมาใช้ก็จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อีกประการหนึ่ง การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างมีแผนและจัดทำเป็นแผนงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและต้องมุ่งตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาจุดมุ่งหมายการพัฒนาภาวะผู้นำทางการวิชาการเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการได้แก่ ด้านความรู้เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านภาระหน้าที่เป็นภาระหน้าที่และเทคนิควิธีการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านทักษะเป็นทักษะความเป็นผู้นำและทักษะด้านเทคนิค ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ การฝึกปฏิบัติ การประเมินผลการดำเนินการ และการวิเคราะห์ผลการดำเนินการพัฒนา (ปราณี แสสนทวิสุข, 2547)

จากผลการติดตามและประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ 2564 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า การประเมินที่ต้องปรับปรุง คือ มาตรฐานที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 5 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ ลูกจ้างในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีผลงานเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ อยู่ในระดับคุณภาพ “ปรับปรุง” โดยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องเร่งกำหนดกลยุทธ์ มาตรการ แนวทางพัฒนา เร่งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสนอผลงานเข้ารับการประเมินที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย มีแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการเสนอผลงานเข้ารับการประเมินในระดับต่างๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีที่หลากหลายต่อไป นอกจากนี้ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 พบว่า คุณภาพผู้เรียนด้านความสามารถด้านคณิตศาสตร์และด้านความสามารถด้านภาษาไทยมีผลการประเมินรวมทั้ง ๒ ด้านลดลง ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในการทดสอบระหว่างปีการศึกษา 2563-2564 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี, 2564) ปัญหาดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกที่มีความสำคัญในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนคุณภาพพัฒนาสถานศึกษา สามารถนำผลที่ศึกษาไปเป็นส่วนหนึ่งของการมีภาวะผู้นำทางวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพเร่งยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้องทุกระดับและตอบสนองสภาพปัญหาความต้องการสภาพบริบทของหน่วยงาน มุ่งเน้นให้องค์กรสู่ความเป็นเลิศ ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี มีรูปแบบการบริหารราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 37 กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการจัดการศึกษา ในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ทั้งหมด 89 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 6 อำเภอ คือ 1) อำเภอเมืองสิงห์บุรี มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 13 โรงเรียน 2) อำเภอดำรงวิทยารจัน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 16 โรงเรียน ๓) อำเภอบางระจัน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 15 โรงเรียน 4) อำเภอพรหมบุรี มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 12 โรงเรียน 5) อำเภอท่าช้าง มีโรงเรียนในสังกัด

จำนวน 7 โรงเรียน 6) อำเภอนิคมพัฒนา มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 26 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสิงห์บุรี., 2565) ในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ได้ ระบุว่าจุดแข็งและโอกาสของโรงเรียนในสังกัดคือ มีสถานศึกษาในสังกัดครอบคลุมพื้นที่บริการและการคมนาคมสะดวก ส่งผลต่อการให้บริการทางการศึกษากับประชากรวัยเรียนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียมครอบคลุมทุกพื้นที่ มีนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วน ส่งผลให้มีการใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิตด้วยรูปแบบที่หลากหลาย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และจากผลการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ได้รายงานผลการจัดการศึกษาโรงเรียน สังกัด จำนวน 89 โรงเรียน โดยมีผลการประเมินตามสภาพจริงด้านการจัดการศึกษาซึ่งมีปัญหาด้านคุณภาพ การจัดการศึกษา ดังนี้ ด้านผู้เรียน พบว่า ปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้านครู มีครูผู้สอนบางส่วน ไม่ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสอนให้สอดคล้องกับ กระบวนการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรบางส่วนขาดทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันที่ต้องใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการ เรียนการสอน ด้านการติดตามประเมินผลบุคลากรภายหลังจากการพัฒนาพบว่า คุณภาพการศึกษายังไม่เป็น ระบบและไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจัง และไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการนำผลการประเมินการพัฒนา ไปใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นด้านที่สำคัญที่สุด พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาจำนวนหนึ่ง ส่วนใหญ่ยังขาดภาวะผู้นำทางด้านวิชาการในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ ไม่ได้พัฒนานตนเองให้ปฏิบัติงาน ทั้งด้านการบริหารงานและการบริหารวิชาการ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยง รวมถึงความตระหนักในการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการวางแผน อย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง การทำงานมีอุปสรรค การแก้ไข ปัญหายุ่งยากซับซ้อน ลำช้า บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ และกลัวไม่กล้าเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ซึ่ง ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อันสืบเนื่องมาจากการ ขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการ จำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อันจะ เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประเด็นที่ศึกษา
 - 1.1 ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. วิธีการศึกษา
 - 2.1 เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.2 แจกแบบสอบถาม

3. แหล่งข้อมูล
 - 3.1 หนังสือ เอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์
 - 3.2 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้
 - 4.1 แบบบันทึกข้อมูล สรุปผลจากการค้นคว้าเอกสาร
 - 4.2 แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 5.2 ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 961คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970)
6. วิธีเก็บข้อมูล
 - 6.1 ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
7. วิเคราะห์ข้อมูล
 - 7.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตารางที่ 1 การจัดเรียงอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม

ด้าน	ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	I	D	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1	การมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.25	3.75	0.132	2
2	การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.61	3.62	0.274	1
3	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	4.25	3.77	0.125	3
4	การสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้	4.24	3.79	0.119	5
5	การพัฒนาวิชาชีพครู	4.27	3.80	0.122	4
	รวม	4.32	3.75	0.154	

จากตารางที่ 1 พบว่า แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีผลความต้องการจำเป็นทุกด้าน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.119-0.274 ในภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.154$ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.274$) รองลงมา อันดับที่ 2 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.132$) อันดับที่ 3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.125$) อันดับที่ 4 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ($PNI_{Modified} = 0.122$) และอันดับที่ 5 ด้านการสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.119$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมา อันดับที่ 2 คือ การมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันดับที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน อันดับที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครู และอันดับที่ 5 การสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ ซึ่งจากผลการวิจัยพบด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เป็นเพราะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่จะต้องมีการบริหารจัดการภายในของสถานศึกษา สามารถพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ปัจจัยที่เกื้อหนุนในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ชุมชน และพัฒนาท้องถิ่นเข้าด้วยกันอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาสู่การปรับปรุงหลักสูตรและการพัฒนาการเรียนการสอนของครู จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการใช้หลักสูตรแผนการจัดการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เน้นความร่วมมือประสานพลังแห่งความรู้ ความสามารถ โดยนำชุมชน ราษฎร์ ข้าราชการ และองค์กรทางการศึกษา และองค์กรทางสังคมเข้าสู่สถานศึกษาเป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ (2548) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้และสามารถบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (Curriculum and instruction Management) ให้มีความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เน้นออกแบบ สร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประสานงานหลักสูตร ติดตาม กำกับดูแลการใช้หลักสูตรกระตุ้นให้กำลังใจครูและนักเรียนในการเรียนการสอน สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของสกล คามบุศย์, เฉลย ภูมิพันธ์ และธันยาภรณ์ พาพลงาม (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่นักวิชาการส่วนใหญ่ยอมรับสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนด้านความรู้ และความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของโกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมบริหารงานโดยการร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้คือความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำวิชาการ ซึ่งเป็นพฤติกรรมการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำหรือโน้มน้าวจิตใจบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบภาวะผู้นำวิชาการ 5 ด้าน โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ได้แก่

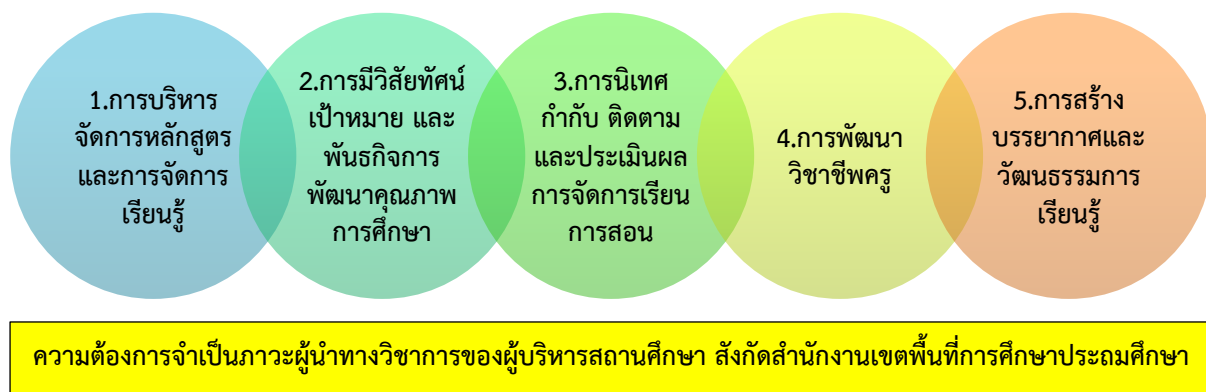
อันดับที่ 1 การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คือ การบริหารจัดการหลักสูตร การบริหารการจัดการเรียนรู้ และการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้

อันดับที่ 2 การมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ การให้ความสำคัญสูงสุดต่องานวิชาการ

อันดับที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน คือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การจัดการเรียนการสอน

อันดับที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครู คือ การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะครู การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจ

และอันดับที่ 5 การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ คือ การส่งเสริมบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ การเสริมสร้าง และรักษาสัมพันธภาพที่ดี การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาหรือการเรียนรู้ 2) มีความรอบรู้

เกี่ยวกับรูปแบบการสอนอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) นำผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นอันดับ 1 ดังนั้น ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน

2.2 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพในบริบทและสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อจะได้ทราบสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและทิศทางของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- โกศิษฐ์ เปลรินทร์. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฐนิตนันท์ ทวีกระแสนร์. (2557). การใช้หลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาสทวิทยาเขตเวียงร้อยคำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธานินท์ ศิลปจารุ. (2551). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บิสนิเนซอาร์แอนด์ดี.
- นาวา สุขรมย์. (2550). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: แอล.ที.เพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ. (2548). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานวิจัย. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ปราณี แสนทวีสุข. (2547). การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วีรยุทธ์ ชาดะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: วีพรีน.
- สกล คามบุศย์, เฉลย ภูมิพันธ์ และธัญญารักษ์ พาพลงาม. (2559). การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. (2564). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี 2564. แหล่งที่มา https://policy.singprimary.go.th/report_budget/peport65 สืบค้นเมื่อ 1 ก.พ. 2566.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. แหล่งที่มา <https://policy.singprimary.go.th/plan/plan65> สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2566.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. (2565). สารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565. แหล่งที่มา https://policy.singprimary.go.th/inform_m/EI65 สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Keeves, Peter J. (1988). *Model and Model Building: Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607–610.